

Výchova k občanství

Charakteristika předmětu

Předmět výchova k občanství zahrnuje učivo oblastí výchova k občanství a výchova ke zdraví. **Vyučování předmětu je v dotaci 1 hodiny týdně v šestém ročníku, po dvou hodinách týdně v sedmém, osmém a devátém ročníku.**

Do předmětu výchova k občanství je dále zahrnuta ochrana člověka za běžných rizik a mimořádných událostí. Je zde zdůrazněn nejen význam dané problematiky, ale i význam účelného chování při ohrožení lidského života.

Jednotlivé výstupy jsou vhodně a nenásilně zařazeny do příslušných ročníků a témat.

Wybavuje žáky znalostmi a dovednostmi potřebnými pro jeho aktivní zapojení do života v demokratické společnosti. Seznamuje je se společenskými jevy, které se promítají do každodenního života a mají vliv na utváření společenského klimatu. Zaměřuje se na utváření pozitivních občanských postojů, rozvíjí vědomí příslušnosti k evropskému civilizačnímu a kulturnímu okruhu a podporuje přijetí hodnot, na nichž je současná demokratická Evropa budována **včetně kolektivní obrany.**

Důležitou součástí vzdělávání v této dané vzdělávací oblasti je prevence rasistických, xenofobií a extrémistických postojů, výchova k toleranci a respektování lidských práv, k rovnosti mužů a žen a výchova k úctě k přírodnímu a kulturnímu prostředí i k ochraně uměleckých a kulturních hodnot.

Předmět se zaměřuje na vytváření kvalit, které souvisejí s orientací žáků v sociální realitě a s jejich začleňováním do různých společenských vztahů a vazeb. Otevírá cestu k realistickému sebepoznání a poznávání osobností druhých lidí a k pochopení vlastního jednání i jednání druhých lidí v kontaktu různých životních situací. Seznamuje žáky se vztahy v rodině a širších společenstvích, s hospodářským životem **a rozvíjí jejich orientaci ve světě financí. Přibližuje žákům úkoly** důležitých politických institucí a orgánů **včetně činností armády a ukazuje možné** způsoby zapojení jednotlivců do občanského života. Učí žáky respektovat a uplatňovat mravní principy a pravidla společenského soužití a přebírat odpovědnost za vlastní názory, chování a jednání i jejich důsledky. Rozvíjí občanské a právní vědomí žáků, posiluje smysl jednotlivců pro osobní i občanskou odpovědnost a motivuje žáky k aktivní účasti na životě demokratické společnosti. **Rozvíjí schopnost rozpoznat protiprávní jednání včetně korupce, porušování předpisů v silničním provozu, porušování práv k duševnímu vlastnictví, seznámí se s trestní postižitelností takového jednání.**

Součástí předmětu je obor výchova ke zdraví. Tento obor přináší základní poznání o člověku v souvislosti s preventivní ochranou jeho zdraví. Učí žáky aktivně rozvíjet a chránit zdraví v propojení všech jeho složek (sociální, psychické a fyzické) a být za ně odpovědný. Žáci si upevňují hygienické, stravovací, pracovní i jiné zdravotně preventivní návyky, rozvíjejí dovednosti odmítat škodlivé látky, předcházet úrazům a čelit vlastnímu ohrožení v každodenních i mimořádných situacích. Rozšiřují a prohlubují si poznatky o rodině, škole a společenství vrstevníků, člověku i vztazích mezi lidmi a učí se tak dívat se na vlastní činnosti z hlediska zdravotních potřeb a životních perspektiv dospívajícího jedince a rozhodovat se ve prospěch zdraví.

Vzhledem k zdůrazňované formativní funkci vyučovacího předmětu převažují v didaktické práci učitele aktivizující metody a formy, které posilují zdravé sebevědomí, zvyšují odolnost vůči stresům, přispívají k utváření vlastních názorů a k volbě správného rozhodování.

Výuka bude probíhat většinou v kmenových třídách. Pokud to pracovní náplň umožní, budou žáci pracovat ve dvojicích, nebo ve skupinách. Do výuky budou podle možností zařazeny práce s internetem, s knihami, audiovizuálními programy a besedy.

Strategie pro naplnění klíčových kompetencí v 6. a 7. ročníku

Kompetence občanské

- učíme žáky přijímat názor druhého člověka, respektovat jeho osobnost a individuální rozdíly mezi lidmi
- vedeme žáky k aktivní pomoci druhým a netoleranci vůči různým formám násilného chování ve fyzické i psychické rovině
- vedeme žáky k respektování společenských norem a zákonů
- učíme žáky uplatňovat svá práva a plnit své povinnosti
- seznamujeme žáky s možnými situacemi, které vyžadují jejich správné a efektivní rozhodnutí a nabízíme možnosti řešení
- vedeme žáky k udržování čistoty svého nejbližšího okolí a k třídění odpadů

Kompetence sociální a personální

- usilujeme, aby žáci prokázali schopnost střídat role ve skupině, pozitivně ovlivňovat kvalitu společné práce a aby dokázali ocenit práci druhých a vážit si jí
- sledujeme a pozitivně ovlivňujeme atmosféru práce v týmu
- vedeme žáky k respektování názorů druhých a čerpání poučení z nich

Kompetence komunikativní

- vedeme žáky k vhodné komunikaci se spolužáky, učiteli a ostatními dospělými ve škole i mimo ni
- učíme žáky využít vhodných gest a jiných nonverbálních prostředků komunikace

Kompetence k řešení problémů

- zařazujeme komunitní kruh, ve kterém dáváme prostor k vyjádření vlastního názoru
- povzbuzujeme žáky při případných nezdarech
- vedeme žáky k hodnocení výsledků jejich práce a postupů

Kompetence k učení

- vedeme žáky k samostatnému rozhodování a k zodpovědnosti za své rozhodnutí
- podporujeme samostatnost při řešení úkolů a aplikaci vlastních nápadů
- žáky směřujeme k sebekritickému zhodnocení svých schopností a tím vhodnému výběru přiměřených činností s možností prožití vlastního úspěchu

Kompetence pracovní

- seznamujeme a vyžadujeme po žácích dodržování základních pravidel bezpečnosti práce v různých pracovních podmínkách, vedeme žáky k udržování pracovního pořádku
- vedeme žáky k využívání svých dosavadních znalostí a zkušeností v různých oblastech, k posouzení svého profesního zaměření s ohledem ke svým zájmům a schopnostem

6. ročník

Očekávané výstupy z RVP	Školní výstupy	Učivo	Průřezová témata
Člověk ve společnosti			
<i>objasní účel důležitých symbolů našeho státu a způsoby jejich používání</i>	vyjmenuje všechny státní symboly objasní účel jejich používání popíše chování lidí při používání státních symbolů	státní symboly: historie jejich vzniku	
<i>rozlišuje projevy vlastenectví od projevů nacionalismu</i>	vyjádří vlastními slovy pojem vlast objasní pojem vlastenectví v historickém kontextu	vlast: mateřský jazyk národní a regionální dějiny osobnosti regionu	VMS II/a
<i>zdůvodní nepřijatelnost vandalského chování a aktivně proti němu vystupuje</i>	uvede příklady vandalského chování lidí ve svém nejbližším okolí zdůvodní nepřijatelnost vandalismu popíše způsob boje proti vandalismu	Stanovení norem chování, práv a povinností	
<i>zhodnotí nabídku kulturních institucí a cíleně z ní vybírá akce, které ho zajímají</i>	vyjmenuje kulturní instituce ve svém regionu vysvětlí význam obnovování lidových tradic	kulturní život : tradice památky a jejich ochrana	MDV V/h MKV IV/a MKV IV/b
<i>kriticky přistupuje k mediálním informacím, vyjádří svůj postoj k působení propagandy a reklamy na veřejné mínění a chování lidí</i>	kriticky zhodnotí vliv masmédií na veřejné mínění a chování lidí zobecní rozdíly mezi veřejnoprávním a bulvárním tiskem popíše vlastní zkušenost s reklamou	média : jazyková úroveň masová kultura dostupnost	
<i>uplatňuje vhodné způsoby chování a komunikace v různých životních situacích, případné neshody či konflikty s druhými lidmi řeší nenásilným způsobem</i>	shrne základní společenská pravidla a normy chování popíše vhodný způsob řešení neshod a konfliktů dá do vzájemné souvislosti pojmy právo a povinnost	chování lidí : v rodině ve společnosti	MKV I/d MKV III/a MKV III/b OSV V/b OSV VI/a OSV VI/b OSV X/b VDO I/a

<i>orientace v problematice peněz a cen</i>	<p>rozliší mince a bankovky</p> <p>objasní funkci peněz jako platidla a oběživa</p> <p>Seznámení se s barterovým obchodem, významem zavedení platidla, význam papírových peněz</p> <p>Objasnění pojmů dolar, euro, frank, koruna, libra</p> <p>Vysvětlení funkce kurzovního lístku určité směnární</p> <p>Vyhledávání a porovnávání cen zboží a služeb</p>	<p>historie peněz</p> <p>funkce peněz</p> <p>názvy měn</p> <p>účel burzy, směnárny</p> <p>cenové produkty</p>	VDO I/b
Výchova ke zdraví			
<i>respektuje přijatá pravidla soužití mezi vrstevníky a partnery; pozitivní komunikací a kooperací přispívá k utváření dobrých mezilidských vztahů v širším společenství (v rodině, komunitě)</i>	<p>objasní pojmy kamarádství, přátelství, láska, partnerské vztahy, manželství a rodičovství</p> <p>aktivně se zapojí do komunitního kruhu</p> <p>dovede empaticky naslouchat druhým</p>	<p>Vztahy mezi kamarády</p> <p>Modelové situace ke vztahům k rodině</p>	
<i>usiluje v rámci svých možností a zkušeností o aktivní podporu zdraví</i>	zařadí pohybové aktivity do svého denního režimu v rámci svých zájmů a možností	rozdíly mezi výkonnostními a rekreačními sporty	
<i>dává do souvislosti složení stravy a způsob stravování s rozvojem civilizačních nemocí a v rámci svých možností uplatňuje zdravé stravovací návyky</i>	<p>vliv výživy na zdraví</p> <p>vyjmenuje rizika nevhodného stravování</p>	správná a nesprávná výživa	
<i>optimálně reaguje na fyziologické změny v období dospívání a kultivovaně se chová k opačnému pohlaví</i>	<p>vyrovnává se s problémy dospívání</p> <p>respektuje odlišnosti vývoje druhého pohlaví</p> <p>seznámí se se zásadami slušného chování k druhému pohlaví</p>	rozdíly mezi pohlavím, vztahy k opačnému pohlaví	

<p><i>dává do souvislosti zdravotní a psychosociální rizika spojená se zneužíváním návykových látek a životní perspektivu mladého člověka; uplatňuje osvojené sociální dovednosti a modely chování při kontaktu se sociálně patologickými jevy ve škole I mimo ni; v případě potřeby vyhledá odbornou pomoc sobě nebo druhým</i></p>	<p>seznámí se s problematikou návykových látek a jiných druhů závislostí</p> <p>vysvětlí pojem závislost na příkladech z praktického života</p> <p>rozpozná v životě jednotlivce patologické jevy</p> <p>pochopí negativní vliv kouření a alkoholu na dětský organismus</p> <p>uplatní získané sociální dovednosti v běžném každodenním kontaktu se svým okolím</p> <p>umí požádat o pomoc</p>	<p>kouření a alkohol</p> <p>dopad na zdraví</p>	
<p><i>projevuje odpovědné chování v situacích ohrožení zdraví, osobní bezpečí, při mimořádných událostech; v případě potřeby poskytne adekvátní pomoc</i></p>	<p>posoudí závažnost situací ohrožujících zdraví</p> <p>vzhledem ke svým možnostem a schopnostem ví, jak se chovat</p> <p>umí vzhledem ke svému věku popřípadě poskytnout první pomoc</p>	<p>osobní bezpečí – komunikace s neznámými lidmi</p>	
<p><i>volí vhodné způsoby jednání, které směřují k adekvátní ochraně</i></p>	<p>uplatňuje bezpečné chování a komunikaci s vrstevníky a neznámými lidmi</p> <p>chápe dodržování pravidel bezpečnosti a ochrany zdraví (bezpečné prostředí ve škole, ochrana zdraví při různých činnostech, bezpečnost v dopravě, rizika silniční a železniční dopravy, vztahy mezi účastníky silničního provozu, vč. zvládnutí agresivity, postup v případě dopravní nehody, tzn. tísňové volání, zajištění bezpečnosti)</p> <p>projevuje odpovědné chování v rizikových situacích silniční a</p>	<p>nápomoc při ochraně zdraví psychického i duševního svého i svých vrstevníků</p>	

	železniční dopravy		
	pohovoří o rizikovém chování dětí (alkohol, aktivní a pasivní kouření, zbraně, nebezpečné látky a předměty, nebezpečný internet)		
<i>projevuje odpovědné chování v rizikových situacích silniční a železniční dopravy</i>	uplatňuje bezpečné chování, které neohrožuje jeho osobu ani jiné účastníky	konkrétní situace silniční a železniční dopravy (vycházky, výlety, akce školy)	
<i>objasní aktivně, jak předcházet situacím ohrožující zdraví a osobní bezpečí</i>	cíleně používá bezpečnostní a ochranné prvky- jako chodec, cyklista	testy pro cyklisty	
<i>objasní, jak poskytnout první pomoc</i>	ošetří drobná i závažná poranění	praktické předvedení ošetření, testy zdravotní péče	

7. ročník

Očekávané výstupy z RVP	Školní výstupy	Učivo	Průřezová témata
Člověk jako jedinec			
<i>objasní, jak může realističtější poznání a hodnocení vlastní osobnosti a potenciálu pozitivně ovlivnit jeho rozhodování, vztahy s druhými lidmi i kvalitu života</i>	<p>utřídí kladné a záporné lidské vlastnosti</p> <p>označí své osobní vlastnosti</p> <p>vybaví si své dovednosti a schopnosti jako vrozené předpoklady a osobní potenciál</p> <p>objasní svou představu kvalitního života</p>	<p>podobnost a odlišnost lidí : různé projevy chování lidí lidský charakter</p> <p>rozdíly lidí v myšlení, v prožívání situací a v jednání</p> <p>zásady lidského soužití: svoboda morálka vzájemná závislost</p>	<p>MKV I/a</p> <p>OSV XI/b</p> <p>OSV XI/c</p> <p>OSV XI/d</p> <p>MKV II/f</p> <p>MKV II/h</p>
<i>posoudí vliv osobních vlastností na dosahování individuálních i společných cílů, objasní význam vůle při dosahování cílů a překonávání překážek</i>	<p>sestaví hodnotový žebříček</p> <p>stanoví si systém osobních hodnot</p> <p>projeví schopnost sebehodnocení</p> <p>postaví se záporně ke stereotypu posuzování druhých lidí</p>	<p>vnitřní svět člověka : poznání a posuzování sebe poznání a posuzování druhých lidí</p>	<p>OSV IV/a</p> <p>OSV IV/d</p>
<i>rozpoznává projevy záporných</i>	<p>porozumí pojmu morálka a svědomí</p>	<p>vztahy mezi lidmi : osobní a neosobní vztahy</p>	<p>MKV II/a</p> <p>MKV II/b</p>

<i>charakterových vlastností u sebe i u druhých lidí, kriticky hodnotí a vhodně koriguje své chování a jednání</i>	dokáže aplikovat všelidské mravní hodnoty na lidský život chápe nutnost mezilidské komunikace pro život jedince	konflikty v mezilidských vztazích	
<i>popíše, jak lze usměrňovat a kultivovat charakterové a volní vlastnosti, rozvíjet osobní přednosti, překonávat osobní nedostatky a pěstovat zdravou sebedůvěru</i>	stanoví si své osobní životní cíle a plány předvede svou životní perspektivu chápe význam motivace, aktivity, vůle a osobní kázně při seberozvoji	osobní rozvoj : adaptace na životní změny sebezměna	OSV III/a OSV III/b
Výchova ke zdraví			
<i>vysvětlí na příkladech přímé souvislosti mezi tělesným, duševním a sociálním zdravím; vysvětlí vztah mezi uspokojováním základních lidských potřeb a hodnotou zdraví</i>	objasní pojmy zdraví psychické, fyzické, sociální vysvětlí vztahy mezi zdravím psychickým, fyzickým a sociálním chápe souvislosti mezi psychickým, fyzickým a sociálním zdravím	zásady osobní a duševní hygieny hodnotový systém každého jedince odpovědnost jedince za své zdraví	
<i>posoudí různé způsoby chování lidí z hlediska odpovědnosti za vlastní zdraví i zdraví druhých a vyvozuje z nich osobní odpovědnost ve prospěch aktivní podpory zdraví</i>	rozpozná zdravý životní styl od chování poškozující zdraví uvede konkrétní příklady chování poškozující zdraví jedince uvědomí si odpovědnost za své vlastní zdraví i za zdraví svých blízkých	programy podpory zdraví bezpečné prostředí ve škole ochrana zdraví při různých činnostech osobní bezpečnost v dopravě	
<i>vyjádří vlastní názor k problematice zdraví a diskutuje o něm v kruhu vrstevníků, rodiny i v nejbližším okolí</i>	obhájí zdravý životní styl ovlivňuje svým postojem k ochraně zdraví své nejbližší okolí (rodina, vrstevníci, spoluobčané)	samostatné výstupy žáků k problematice zdraví	
<i>dává do souvislosti složení stravy a způsob stravování s rozvojem civilizačních nemocí a v rámci svých možností uplatňuje zdravé stravovací</i>	vliv výživy na zdraví seznámí se s alternativními způsoby výživy objasní pojem biopotraviny vyjmenuje rizika rychlého	biopotraviny a rizika rychlého občerstvení způsoby stravování alternativní způsoby výživy	

návyky	občerstvení seznámí se s alternativními způsoby výživy vysvětlí pojem alternativní způsob stravování		
<i>uplatňuje osvojené preventivní způsoby rozhodování, chování a jednání v souvislosti s běžnými, přenosnými, civilizačními a jinými chorobami; svěří se se zdravotním problémem a v případě potřeby vyhledá odbornou pomoc</i>	objasní význam prevence vzhledem k úrazům a různým chorobám ví, kde vyhledat odbornou pomoc ovládá zásady první pomoci objasní za pomoci Slovníku cizích slov pojmy epidemie a pandemie vyjmenuje příčiny rychlého šíření nemocí	zdroje a příčiny nemocí zdravotní rizika vztahy k nemocným a zdravotně postiženým rekonvalescence	
<i>optimálně reaguje na fyziologické změny v období dospívání a kultivovaně se chová k opačnému pohlaví</i>	vyrovnává se s problémy dospívání respektuje odlišnosti vývoje druhého pohlaví a optimálně na ně reaguje	tělesné a duševní změny, kterými procházíme	
<i>dává do souvislostí zdravotní a psychosociální rizika spojená se zneužíváním návykových látek a životní perspektivu mladého člověka; uplatňuje osvojené sociální dovednosti a modely chování při kontaktu se sociálně patologickými jevy ve škole i mimo ni; v případě potřeby vyhledá odbornou pomoc sobě nebo druhým</i>	seznámí se s problematikou návykových látek vyjmenuje i jiné druhy závislostí uvědomí si škodlivost jakéhokoliv druhu závislosti dokáže uvést různé příklady těchto závislostí ze svého okolí rozdělí návykové látky rozdělí drogy na měkké a tvrdé vysvětlí využití podávání drog pod lékařským dohledem	dopad alkoholismu na rodinné prostředí rozdělení návykových látek	
<i>seznámí se s možnou ochranou před</i>	umí uplatnit vzájemnou pomoc v rizikových situacích a	eliminace rizikových vlivů typu závislostí na děti a	

<p><i>sociálně patologickými jevy, agresí, násilím (včetně násilí v rodině) či jinou kriminalitou, manipulací, nebezpečím při komunikaci na elektronických médiích, v dopravě atd.</i></p>	<p>v situacích ohrožení</p> <p>v případě potřeby poskytně adekvátní první pomoc</p>	<p>mladistvé</p>	
<p><i>vyhodnotí na základě svých znalostí a zkušeností možný manipulativní vliv vrstevníků, médií, sekt; uplatňuje osvojené dovednosti komunikační obrany proti manipulaci a agresi</i></p> <p><i>uvede vhodné způsoby preventivního chování a jednání</i></p>	<p>rozpozná manipulativní chování ve svém okolí a v médiích</p> <p>brání se těmto vlivům způsobem odpovídajícím jeho věku</p> <p>rozliší šikanu fyzickou od psychického týrání</p> <p>učí se rozpoznat hru od šikany</p> <p>rozpozná manipulativní chování ve svém okolí</p> <p>odhalí toto chování v médiích</p> <p>brání se manipulativním vlivům vrstevníků</p> <p>chápe význam pojmu agrese a umí se proti ní bránit</p> <p>uvede příklady skrytých forem a stupňů individuálního násilí a zneužívání</p> <p>vysvětlí šikanu a jiné projevy násilí</p> <p>uplatní adekvátní způsob chování a ochrany v modelových situacích ohrožení, nebezpečí a mimořádných událostí</p>	<p>šikana – typy agresorů, možnosti ochrany před šikanou a manipulací</p> <p>šikana – projevy, nebezpečnost</p> <p>nácvik šikanovaného o požádání o pomoc</p>	
<p><i>projevuje odpovědné chování v situacích ohrožení zdraví, osobního bezpečí, při mimořádných</i></p>	<p>posoudí závažnost situací ohrožujících zdraví</p> <p>vzhledem ke svým možnostem a schopnostem ví, jak se chovat</p>	<p>vliv party</p>	

<p><i>událostech; v případě potřeby poskytne adekvátní pomoc</i></p> <p><i>uplatňuje odpovědné chování v rizikových situacích silniční a železniční dopravy</i></p> <p><i>aktivně předchází situacím ohrožujícím zdraví a osobní bezpečí</i></p> <p><i>ovládá poskytnutí první pomoci</i></p>	<p>poskytne pomoc svým kamarádům před negativními vlivy party</p> <p><i>zvládá bezpečné chování, které neohrožuje jeho osobu ani jiné účastníky</i></p> <p><i>aktivně se zapojuje do akcí školy, obce podporujících snižování rizik a nehodovosti a podporující bezpečné chování v dopravě</i></p> <p><i>cíleně používá ochranné a bezpečnostní prvky – jako chodec, cyklista ošetří drobná i závažná poranění</i></p>	<p>konkrétní situace (vycházky, výlety, akce školy)</p> <p>testy pro cyklisty</p> <p>praktické ukázky ošetření, testy zdravotní</p>	
---	--	---	--

<p><i>vysvětlí role členů komunity (rodiny, třídy, spolku) a uvede příklady pozitivního a negativního vlivu na kvalitu sociálního klimatu (vrstevnická komunita, rodinné prostředí) z hlediska prospěšnosti zdraví</i></p>	<p>vysvětlí význam rodiny a postavení všech členů rodiny</p> <p>nakreslí strom života</p> <p>vyjádří se k vzájemným vztahům ve třídě</p> <p>vliv komunity na zdraví jednotlivce</p>	<p>komunikace mezi členy rodiny</p> <p>ekonomické a právní otázky rodinného života</p> <p>pravidla soužití ve škole</p> <p>respektování sebe sama i druhých</p> <p>chování podporující dobré vztahy</p>	
--	---	---	--

Člověk ve společnosti

<p><i>zhodnotí a na příkladech doloží význam vzájemné solidarity mezi lidmi, vyjádří své možnosti, jak může v případě potřeby pomáhat lidem v nouzi a jak pomoci v situacích ohrožení a obrany státu</i></p>	<p>zdůvodní nutnost rovného postavení všech lidí ve společnosti</p> <p>vybaví si na základě zkušeností sociální rozdíly mezi lidmi</p> <p>uvede seznam všech možností pomoci lidem v nouzi</p> <p><i>popíše situace, kdy je třeba bránit stát</i></p>	<p>ochrana člověka za mimořádných situací: vlastní ochrana improvizovaná ochrana</p> <p>armáda ČR</p>	OSV VIII/b
--	---	---	------------

	navrhne, jak může pomoci v konkrétním případě ohrožení		
<p><i>posoudí a na příkladech doloží přínos spolupráce lidí při řešení konkrétních úkolů a dosahování některých cílů v rodině, ve škole, v obci</i></p> <p><i>uplatní adekvátní způsoby chování a ochrany v modelových situacích ohrožení, nebezpečí i mimořádných událostí</i></p>	<p>objasní výhody vzájemné spolupráce lidí</p> <p>uvede konkrétní příklady lidské solidarity za mimořádných událostí</p> <p>shrne význam práce pro život svůj a společnosti</p> <p><i>zvládne klasifikaci mimořádných událostí</i></p> <p><i>rozpozná varovný signál a jiné způsoby varování</i></p>	<p>ochrana člověka za mimořádných situací : telefonní čísla signály základní pojmy</p> <p><i>mimořádná událost, mimořádná situace, krizová situace</i></p>	EMV IV/a
<p><i>objasní potřebu tolerance ve společnosti, respektuje kulturní zvláštnosti i odlišné názory, zájmy, způsoby chování a myšlení lidí, zaujímá tolerantní postoje k menšinám</i></p>	<p>rozliší pojmy národ a národnostní menšina</p> <p>vysvětlí pojem etnikum</p> <p>ukáže na mapě státy sousedící s ČR</p> <p>zobecní zvýšenou migraci lidí</p> <p>popíše zvláštnosti jiných kultur</p>	<p>lidská setkání: nutnost tolerance respektování druhých</p>	
<p><i>rozpoznává netolerantní, rasistické, xenofobní a extremistické projevy v chování lidí a zaujímá aktivní postoj proti všem projevům lidské nesnášenlivosti</i></p> <p><i>charakterizuje možné nebezpečí vyplývající z běžného života i z mimořádných</i></p>	<p>vybere na základě denních událostí negativní projevy v chování lidí</p> <p>uvede příklad negativního projevu v chování lidí ve svém okolí</p> <p>zdůvodní svůj aktivní postoj k řešení daných negativních projevů</p> <p><i>seznáme se s riziky, která ohrožují zdraví v běžných i mimořádných situacích</i></p>	<p>mezilidské vztahy: netolerance rasismus xenofobie extremismus</p> <p><i>nebezpečí sebepoškozování se návykovými látkami v dětském věku</i></p>	

<i>událostí</i>	aktivně předchází situacím ohrožení lidského zdraví a osobního bezpečí zvládne bezpečný pohyb v rizikovém prostředí pochopí nutnost sebeobranu		
-----------------	---	--	--

Strategie pro naplnění klíčových kompetencí v 8. a 9. ročníku

Kompetence občanské

- vedeme žáky k aktivní pomoci druhým a netoleranci vůči různým formám násilného chování ve fyzické i psychické rovině
- vytváříme modelové situace, při kterých se žáci učí vhodně rozhodovat
- seznamujeme žáky s globálními problémy životního prostředí a následky konzumního způsobu života

Kompetence sociální a personální

- učíme žáky vzájemně si pomáhat, umět pomoc nabídnout i o ni požádat a rozvíjíme v nich odmítavý postoj ke všemu, co narušuje vhodné vztahy mezi lidmi
- vhodným způsobem podporujeme sebevědomí žáků, eliminujeme ostych při prezentování vlastních názorů žáka

Kompetence komunikativní

- učíme žáky využít vhodných gest a jiných nonverbálních prostředků komunikace
- učíme žáky vést dialog a naslouchat druhým

Kompetence k řešení problémů

- vedeme žáky k hodnocení výsledků jejich práce a postupů
- navozujeme problémové modelové situace a nabízíme vhodné způsoby jejich řešení
- motivujeme žáky problémovými úkoly z praktického života a u složitějších úloh vyžadujeme logický postup a přehlednost řešení
- vedeme žáky k reflexi a k aplikování osvědčených postupů při řešení obdobných nebo nových problémových situací

Kompetence k učení

- vedeme žáky k využití a aplikaci dříve získaných poznatků v nových souvislostech
- ujistíme žáky o užitečnosti poznatků získaných pozorováním a experimentováním z hlediska jejich pozdějšího využití
- žáky směřujeme k sebekritickému zhodnocení svých schopností a k tím k vhodnému výběru přiměřených činností s možností prožití vlastního úspěchu

Kompetence pracovní

- obměňováním zadání vedeme žáky k adaptaci na nové a náročnější podmínky
- využíváme praktické exkurze k lepší orientaci na trhu práce

8. ročník

Očekávané výstupy z RVP	Školní výstupy	Učivo	Průřezová témata
Stát a hospodářství, finanční gramotnost			
<p><i>rozlišuje a porovnává různé formy vlastnictví, včetně duševního vlastnictví a způsoby jejich ochrany, uvede jejich příklady</i></p> <p><i>Sestaví jednoduchý rozpočet domácnosti, uvede hlavní příjmy a výdaje, rozšíří pravidelné a jednorázové příjmy a výdaje, zváží nezbytnost jednotlivých výdajů hospodaření domácnosti, objasní princip vyrovnaného, schodkového a přebytkového rozpočtu domácnosti, dodržuje zásady hospodárnosti, vyhýbá se rizikům v hospodaření s penězi, na příkladech ukáže vhodné využití různých nástrojů hotovostního a bezhotovostního</i></p>	<p>vyjmenuje různé formy vlastnictví a uvede jejich příklady</p> <p>odliší movitý a nemovitý majetek</p> <p>vysvětlí vlastními slovy pojem restituce</p> <p>doloží příklady duševního a hmotného vlastnictví</p> <p>uvede příklad na ochranu duševního a hmotného vlastnictví</p> <p>ochranná známka</p> <p>pokusí se sestavit osobní a rodinný rozpočet v hrubých rysech na příští měsíc</p> <p>seznamuje se s tím, jaké položky příjmů a výdajů člověka v životě čekají</p> <p>vysvětlí pojmy investice, úvěry, splátkový prodej, leasing, hypotéka</p> <p>vysvětlí pojem bezhotovostní platební styk,</p> <p>vysvětlí rozdíl mezi debetní a kreditní kartou, seznámí se s pojmem kontokorent</p> <p>vysvětlí službu internetbankingu</p>	<p>majetek : nabytí majetku ochrana majetku</p> <p>Peníze - funkce a podoby peněz, formy placení</p> <p>Hospodaření – rozpočet domácnosti, úspory, příjmy a výdaje, investice, úvěry, splátkový prodej, leasing,</p>	

<p><i>placení, uvede příklady použití debetní a kreditní platební karty, vysvětlí jejich omezení.</i></p> <p><i>vysvětlí, jakou funkci plní banky a jaké služby občanům nabízejí, vysvětlí význam úroku placeného a přijatého, uvede druhy pojištění a navrhne, kdy je využít</i></p> <p><i>uvede a porovná nejobvyklejší způsoby nakládání s volnými prostředky a způsoby krytí deficitu</i></p>	<p>zjistí typy bank ve svém okolí</p> <p>vysvětlí pojem bezhotovostní platební styk</p> <p>na základě tří fiktivních bank se rozhodne podle nabídky, který bankovní účet je výhodný</p> <p>uvede význam různých typů pojištění</p> <p>vysvětlí účel stavebního spoření</p> <p>rozliší úspory a investice, posoudí příjmy a výdaje, rozlišuje, popíše rozdíl mezi půjčkou, splátkovým prodejem a leasingem</p> <p>popíše rizika rychlých půjček, vysvětlí význam exekučních řízení</p>	<p>bankovníctví : finanční transakce vedení účtu</p> <p>banky a jejich služby – aktivní a pasivní operace, úročení, pojištění, produkty finančního trhu pro investování a pro získávání prostředků</p>	
<p><i>objasní potřebu dodržování zásad ochrany duševního vlastnictví a jejich znalost uplatňuje ve svém jednání</i></p>	<p>doloží příklady duševního a hmotného vlastnictví</p> <p>uvede příklad na ochranu duševního a hmotného vlastnictví</p> <p>ochranná známka</p>	<p>vlastnictví : hmotné duševní</p>	
<p><i>dodržuje zásady hospodárnosti, popíše a objasní vlastní způsoby zacházení s penězi a se svým i svěřeným majetkem, vyhýbá se rizikům v hospodaření s penězi</i></p>	<p>vysvětlí vznik peněz</p> <p>rozliší mince a bankovky</p> <p>objasní funkci peněz jako platidla a oběživa</p> <p>umí sestavit osobní a rodinný rozpočet v hrubých rysech</p>	<p>peněžnictví : vznik a význam peněz v historickém kontextu</p>	MDV V/c
<p><i>vysvětlí, jakou funkci plní banky a jaké služby občanům nabízejí</i></p>	<p>zjistí typy bank ve svém okolí</p> <p>vysvětlí pojem bezhotovostní platební styk</p>	<p>bankovníctví : finanční transakce vedení účtu</p>	

	popíše rozdíl mezi půjčkou, splátkovým prodejem a leasingem		
<i>rozlišuje, ze kterých zdrojů pocházejí příjmy státu a do kterých oblastí stát směřuje své výdaje, uvede příklady dávek a příspěvků, které ze státního rozpočtu získávají občané</i>	rozliší výrobní a nevýrobní sféru státu vyjmenuje základní typy daní v našem státě rozliší daně z příjmů fyzických osob, majetkové daně, daň z přidané hodnoty, spotřební daně, cla vypočítá životní minimum své rodiny vyjmenuje možné dávky státní sociální podpory	daňový systém : daně jako zdroj příjmů státu státní rozpočet – typy rozpočtu a jejich odlišnosti	
<i>rozlišuje a porovnává úlohu výroby, obchodu a služeb, uvede příklady jejich součinnosti</i>	zdůvodní dělbu práce v historickém kontextu vyjmenuje základní lidské potřeby a způsob jejich uspokojování porozumí pojmům dotace a preference	výrobní a nevýrobní sféra : dělby práce cena zboží	
<i>na příkladu chování kupujících a prodávajících vyloží podstatu fungování trhu, objasní vliv nabídky a poptávky na tvorbu ceny a její změny, na příkladu ukáže tvorbu ceny jako součet nákladů, zisku a DPH, popíše vliv inflace na hodnotu peněz</i>	zobecní pojmy nabídka, poptávka a trh vysvětlí podstatu fungování trhu rozliší trh práce a trh zboží vysvětlí funkci DPH	tržní hospodářství : práce jako zboží, nabídka, poptávka, trh, tvorba ceny, inflace, podstata fungování trhu, nejčastější právní formy podnikání	
Výchova ke zdraví			
<i>projevuje odpovědný vztah k sobě samému, k vlastním dospívání a pravidlům zdravého životního stylu; dobrovolně se podílí na programech podpory zdraví</i>	seznámí se se zásadami osobní hygieny dívek a chlapců uvědomí si problémy související s dospíváním sestaví si svůj optimální režim dne s ohledem na zdravý životní	osobní hygiena hygiena odívání a prostředí duševní hygiena režim dne - biorytmy	

<i>v rámci školy a obce</i>	styl objasní pojem biorytmus		
<i>samostatně využívá osvojené kompenzační a relaxační techniky a sociální dovednosti k regeneraci organismu, překonávání únavy a předcházení stresovým situacím</i>	kompenzuje negativní vlivy prostředí rozdělí relaxaci na aktivní a pasivní učí se efektivně využívat volný čas k regeneraci organismu nejrůznějšími vhodnými relaxačními technikami	duševní hygiena, různé formy relaxace techniky k překonávání únavy a stresu posilování sebevědomí	
<i>optimálně reaguje na fyziologické změny v období dospívání a kultivovaně se chová k opačnému pohlaví</i>	vyrovnává se s problémy dospívání respektuje odlišnosti vývoje druhého pohlaví odliší psychické a somatické odlišnosti dospívání	dětství, puberta, dospívání	
<i>v souvislosti se zdravím, etikou, morálkou a životními cíli mladých lidí přijímá odpovědnost za bezpečné sexuální chování</i> <i>uvede vhodné způsoby preventivního chování a jednání</i>	seznámí se se zásadami bezpečného sexu přijímá morální odpovědnost za své sexuální chování seznámí se se zásadami odpovědného rodičovství <i>uvede příklady trestné činnosti</i> <i>chápe pojem sexuální kriminalita</i> <i>objasní pojem kriminalita mládeže</i> <i>vyjádří se k násilnému chování ví, jak se bránit formám sexuálního zneužívání dětí</i>	sexuální dospívání reprodukční zdraví – předčasná sexuální zkušenost <i>sexuální zneužívání a ohrožování mravní výchovy dětí a mládeže v rodině a ve společnosti</i>	
<i>dává do souvislosti zdravotní a psychosociální rizika spojená se zneužíváním návykových látek a životní perspektivu mladého člověka; uplatňuje osvojené sociální dovednosti</i>	seznámí se s problematikou návykových látek a jiných druhů závislostí rozpozná patologické hráčství od zájmové činnosti uvědomí si negativní vliv dlouhodobého vysedávání před počítačem	patologické hráčství návykové látky a trestná činnost	

<p><i>a modely chování při kontaktu se sociálně patologickými jevy ve škole I mimo ni; v případě potřeby vyhledá odbornou pomoc sobě nebo druhým</i></p> <p><i>spolupracuje na přípravě a hodnocení modelových situací ohrožení pro mladší spolužáky</i></p>	<p>posoudí nevhodný vliv agresivních počítačových her na psychiku člověka</p> <p>uvědomí si souvislost mezi patologickým hráčstvím a trestnou činností</p> <p><i>získává potřebnou míru odpovědnosti za zdraví vlastní a zdraví jiných</i></p> <p><i>přijímá zodpovědnost za ochranu zdraví a životů při každodenních rizikových situacích a mimořádných událostech</i></p>	<p><i>situace svádějící k trestné činnosti</i></p> <p><i>právní zodpovědnost dětí a mladistvých</i></p>	
<p><i>vyhodnotí na základě svých znalostí a zkušeností možný manipulativní vliv vrstevníků, médií, sekt; uplatňuje osvojené dovednosti komunikační obrany proti manipulaci a agresi</i></p> <p><i>seznáme se s možnou ochranou před sociálně patologickými jevy, agresí, násilím (včetně násilí v rodině) či jinou kriminalitou, manipulací, nebezpečím při komunikaci na elektronických médiích, v dopravě atd.</i></p>	<p>rozpozná manipulativní chování ve svém okolí a v médiích</p> <p>brání se vlivům reklamy</p> <p>rozpozná skrytou reklamu</p> <p>vlastními slovy vyjádří obsah pojmu davová psychóza a její dopad na jedince</p> <p><i>vysvětlí nebezpečí komunikace prostřednictvím elektronických médií</i></p> <p><i>porozumí manipulativnímu vlivu reklamy a informacím s reklamními vlivy</i></p> <p><i>ctí myšlenky fair – play (dopink ve sportu)</i></p>	<p>vliv reklamy</p> <p><i>nebezpečí cílového zaměření na konkrétní věkové kategorie</i></p> <p><i>reklama na potravinové doplňky</i></p>	
<p><i>projevuje odpovědné chování v situacích ohrožení zdraví, osobního bezpečí, při mimořádných událostech; v případě potřeby poskytne adekvátní</i></p>	<p>posoudí závažnost situací ohrožujících zdraví</p> <p>vzhledem ke svým možnostem a schopnostem ví, jak se chovat v situacích ohrožujících zdraví lidí</p>	<p>vliv party</p>	

<p><i>pomoc</i></p> <p><i>volí vhodné způsoby jednání, které směřují k adekvátní ochraně</i></p>	<p>dokáže se realizovat i mimo vliv party</p> <p>rozvíjí své zdravé sebevědomí a váží si svých schopností a dovedností</p> <p>pomáhá posilovat zdravé sebevědomí svých vrstevníků</p> <p>uvede příklady působení sekt</p> <p>osvojí si dovednosti a způsoby chování či rozhodování, která vedou k zachování či posílení zdraví</p>	<p>nebezpečí manipulativního jednání a ochrana před manipulátorem</p>	
--	--	---	--

9. ročník

Očekávané výstupy z RVP	Školní výstupy	Učivo	Průřezová témata
Člověk ve společnosti			
<i>objasní účel důležitých symbolů našeho státu a způsoby jejich používání</i>	popíše státní symboly zdůvodní zavedení státních svátků a významných dnů uvede data státních svátků a významných dnů	státní symboly : státní svátky a významné dny v historickém kontextu	VDO IV/c
Stát a právo			
<i>rozlišuje nejčastější typy a formy států a na příkladech porovná jejich znaky</i>	popíše příčiny vzniku státu zobecní základní znaky státu objasní státní občanství a národnost rozliší pojem diktatura a demokracie	stát: historické typy státu současné typy státu formy státu	
<i>rozlišuje a porovnává úkoly jednotlivých složek státní moci ČR i jejich orgánů a institucí, uvede příklady institucí a orgánů, které se podílejí na správě obcí, krajů a státu</i>	rozliší jednotlivé složky státní moci porovná činnost poslanecké sněmovny a senátu objasní funkci prezidenta vysvětlí činnost jednotlivých ministerstev popíše činnost jednotlivých odborů obecních úřadů	státní moc: zákonodárná výkonná soudní	VDO I/c VDO III/b MDV V/f
<i>objasní výhody demokratického způsobu řízení státu pro každodenní život občanů</i>	vybaví si autokratické režimy v minulosti vyjmenuje rámcově pozitiva demokratického režimu uvede význam demokracie pro náš každodenní život	demokracie : sociální dialog politická pluralita	VDO II/c VDO III/a VDO IV/a VDO IV/b
<i>vyloží smysl voleb do zastupitelstev v demokratických státech a uvede příklady, jak mohou výsledky voleb ovlivňovat</i>	vyjmenuje základní principy demokratických voleb vysvětlí vlastními slovy principy demokratických voleb objasní pojem parlamentní a	volby : principy parlament zastupitelské orgány	

každodenní život občanů	komunální volby uvede příklady výsledků voleb mající vliv na každodenní život občanů		
<i>přiměřeně uplatňuje svá práva včetně práv spotřebitele a respektuje práva a oprávněné zájmy druhých lidí, posoudí význam ochrany lidských práv a svobod, rozumí povinností občana při zajišťování obrany státu</i>	vyjmenuje základní lidská práva vyjmenuje práva dítěte vysvětlí pojem svoboda vysvětlí nutnost ochrany lidských práv a svobod označí projevy šikany a nejružnější formy diskriminace na příkladu uvede povinnosti občana při obraně státu	lidská práva : základní dokumenty porušování lidských práv a svobod ochrana lidských práv a svobod obrana státu	MKV V/d OSV VII/b VMS III/e
<i>objasní význam právní úpravy důležitých vztahů – vlastnictví, pracovní poměr, manželství</i>	zdokumentuje vznik práva vysvětlí význam pracovní smlouvy objasní způsoby vzniku a zániku manželství vysvětlí vznik a zánik vlastnického práva	právní řád ČR : ústava zákon vyhláška publikování právních předpisů	VDO II/b
<i>provádí jednoduché právní úkony a chápe jejich důsledky, uvede příklady některých smluv upravujících občanskoprávní vztahy – osobní přeprava; koupě, oprava či pronájem věci</i>	vyčlení jednoduché právní úkony uvede význam právních vztahů a závazků z nich vyplývajících při koupi, opravě či osobní přepravě objasní pojem reklamace vysvětlí nutnost písemných smluv	právo v každodenním životě : styk s úřady občanskoprávní vztahy rodinné vztahy pracovněprávní vztahy	VDO II/a
<i>dodržuje právní ustanovení, která se na něj vztahují a uvědomuje si rizika jejich porušování</i>	vysvětlí význam rčení, že neznalost zákona neomlouvá aplikuje právní ustanovení vztahující se na mladistvé	právní vědomí : právní vztahy rizika porušení právních vztahů	
<i>rozlišuje a porovnává úkoly orgánů právní ochrany občanů, uvede příklady jejich</i>	rozlišuje základní druhy práva odliší občanskoprávní a trestní řízení	justice: protiprávní jednání druhy trestů	MKV V/a

činnosti a spolupráce při postihování trestných činů	rozčlení soustavu soudů ČR vysvětlí činnost soudců, advokátů, notářů a státních zástupců		
rozpozná protiprávní jednání, rozliší přestupek a trestný čin, uvede jejich příklady, <i>prokazuje schopnost diskutovat o tom, co je korupce, jak se projevuje, proč vzniká, jaké jsou její důsledky</i> <i>přiměřeně uplatňuje svá práva včetně práv spotřebitele a respektuje práva a oprávněné zájmy druhých lidí, posoudí význam ochrany lidských práv a svobod, rozumí povinností občana při zajišťování obrany státu</i>	analyzuje porušování pravidel silničního provozu vybaví si porušování pravidel občanského soužití ve svém okolí objasní význam boje vůči protispolečenským jevům <i>uvede příklady korupčního jednání</i> <i>diskutuje o příčinách a důsledcích korupčního jednání</i> <i>kriticky pracuje s různými mediálními sděleními</i> <i>uvede příklady, kde by se mohli s korupcí setkat, podle jakých signálů by mohli korupční jednání rozpoznat, jak se v takové situaci zachovat</i> <i>je seznámen s úlohou občanského zákoníku a obchodního zákoníku, listiny základních lidských práv a svobod</i>	protispolečenské jednání : trestný čin přestupek <i>protiprávní jednání – druhy a postihy protiprávního jednání včetně korupce, trestní postižitelnost; porušování předpisů v silničním provozu, porušování práv k duševnímu vlastnictví</i> <i>právo v každodenním životě – význam právních vztahů, důležité právní vztahy a závazky z nich vyplývající, základní práva spotřebitele, styk s úřady</i>	
Mezinárodní vztahy, globální svět			
popíše vliv začlenění ČR do EU na každodenní život občanů, uvede příklady práv občanů ČR v rámci EU i	popíše důvody ČR do EU (ekonomické, sociální, bezpečnostní, politické a kulturní) ovlivňující každodenní život občanů	EU : vznik symboly měna	VMS II/e VMS II/f

<p><i>možných způsobů jejich uplatňování</i></p>	<p>objasní činnost hlavních orgánů EU (Evropská rada, Rada EU, Evropský soudní dvůr...)</p>		
<p><i>uvede některé významné mezinárodní organizace a společenství, k nimž má vztah ČR, posoudí jejich význam ve světovém dění a popíše výhody spolupráce mezi státy, včetně zajišťování obrany státu a účasti v zahraničních misích</i></p> <p><i>uplatní adekvátní způsoby chování a ochrany v modelových situacích ohrožení, nebezpečí i mimořádných událostí</i></p>	<p>vyjmenuje závazky členů OSN (snaha vymítnout války, prohlubovat lidská práva, zachovávat spravedlnost a rozvíjet přátelské vztahy)</p> <p>objasní poslání hlavních orgánů OSN (Valné shromáždění, Rada bezpečnosti, Mezinárodní soudní dvůr...)</p> <p>popíše smysl přidružených organizací OSN (UNESCO, UNICEF, WHO, MČK...)</p> <p>posoudí důvody zájmu států o členství v NATO</p> <p>na příkladech objasní národní i mezinárodní úkoly Armády ČR</p> <p>uvede příklady zahraničních misí Armády ČR</p> <p>pochozí nutnost ochrany člověka za mimořádných událostí (terorismus)</p>	<p>světová mezinárodní spolupráce: spolupráce – ekonomická, politická: nutnost, výhody</p> <p>bezpečnostní spolupráce mezi státy, její výhody; významné mezinárodní organizace (Rada Evropy, NATO, OSN aj.)</p> <p>cílová zaměření teroristických skupin a nátlakové akce</p>	<p>VMS III/c VMS III/d VMS III/g</p>
<p><i>uvede příklady některých projevů globalizace, porovná jejich klady a zápory</i></p>	<p>objasní pojmy globální a globalizace</p> <p>vyjmenuje projevy globalizace v evropském i světovém měřítku a porovná jejich klady a zápory</p>	<p>globalizace: klady zápory</p>	<p>MKV V/b MKV V/c</p>
<p><i>uvede některé globální problémy současnosti, vyjádří na ně svůj osobní názor a popíše jejich hlavní příčiny i možné důsledky pro život lidstva</i></p>	<p>sepiše globální ekologické a globální společenské problémy lidstva</p> <p>seřadí tyto globální problémy podle důležitosti</p> <p>zjistí význam slova solidarita</p>	<p>globální problémy : příčiny řešení</p>	

	objasní závislost lidské kultury na přírodě		
<i>objasní souvislosti globálních a lokálních problémů, uvede příklady možných projevů a způsobů řešení globálních problémů na lokální úrovni - v obci, regionu</i>	<p>najde příklady znečišťování životního prostředí ve svém okolí</p> <p>objasní příčiny tohoto znečišťování</p> <p>uvede příklady možných způsobů řešení konkrétního problému</p> <p>vysvětlí rčení, že všechno souvisí se vším</p>	lokální problémy : příčinná souvislost s globálními problémy příklady projevů lokálních problémů možnosti řešení	
<p><i>uvede příklady mezinárodního terorismu a zaujme vlastní postoj ke způsobům jeho potírání, objasní roli ozbrojených sil ČR při zajišťování obrany státu a při řešení krizí nevojenského charakteru</i></p> <p><i>charakterizuje možná nebezpečí vyplývající z běžného života i z mimořádných událostí</i></p>	<p>uvede příklady mezinárodního terorismu na základě sledování denních zpráv</p> <p>objasní nejruznější příčiny lidské nesnášenlivosti</p> <p>vysvětlí možnosti boje proti projevům terorismu</p> <p><i>na příkladech objasní možnosti řešení válek a terorismu</i></p> <p><i>vysvětlí roli ozbrojených sil ČR</i></p> <p>zná základní úkoly ochrany obyvatelstva</p> <p>rozumí pojmu evakuace</p> <p><i>chápe činnost po mimořádné události</i></p> <p><i>dodržuje prevenci vzniku mimořádných událostí</i></p> <p><i>využívá osvojených postupů spojených s řešením jednotlivých mimořádných událostí</i></p>	ochrana člověka za mimořádných situací : evakuace významné globální problémy <i>včetně válek a terorismu</i> , možnosti jejich řešení	MKV II/i
		lidská solidarita a charitativní pomoc po mimořádné události	

Výchova ke zdraví			
<i>optimálně reaguje na fyziologické změny v období dospívání a kultivovaně se chová k opačnému pohlaví</i>	vyrovnává se s problémy dospívání respektuje odlišnosti vývoje druhého pohlaví	Mužské a ženské role v dospívání	
<i>v souvislosti se zdravím, etikou, morálkou a životními cíli mladých lidí přijímá odpovědnost za bezpečné sexuální chování</i>	seznámí se se zásadami bezpečného sexu přijímá morální odpovědnost za své sexuální chování seznámí se se zásadami odpovědného rodičovství	Těhotenství a rodičovství mladistvých Sexuální zneužívání dětí	
<i>dává do souvislosti zdravotní a psychosociální rizika spojená se zneužíváním návykových látek a životní perspektivu mladého člověka; uplatňuje osvojené sociální dovednosti a modely chování při kontaktu se sociálně patologickými jevy ve škole i mimo ni; v případě potřeby vyhledá odbornou pomoc sobě nebo druhým</i> <i>uvede vhodné způsoby preventivního chování a jednání</i>	seznámí se s problematikou návykových látek a jiných druhů závislostí uvědomí si souvislost prostituce a jiných trestných činů v závislosti s užíváním návykových látek ví, kam se má obrátit o pomoc při řešení problémů souvisejících s užíváním návykových látek uvědomí si nezastupitelný vliv odborných pracovišť pro léčení jakékoliv závislosti rozpozná chování hraničící se zákonem odsoudí násilí mířené proti sobě samému zaujme stanovisko k autodestruktivním závislostem chápe pojem psychická onemocnění zvládne komunikovat se službami odborné pomoci	Specializovaná střediska pomoci Pomoc specializovaná, odborná, laická HIV/AIDS ve vztahu ke zneužívání návykových látek Drogy a zákon nebezpečí suicidálních (sebevražedných) tendencí pomoc psychologa či vyjednače	

<p><i>vyhodnotí na základě svých znalostí a zkušeností možný manipulativní vliv vrstevníků, médií, sekt; uplatňuje osvojené dovednosti komunikační obrany proti manipulaci a agresi</i></p>	<p>rozpozná manipulativní chování ve svém okolí, v médiích</p> <p>brání se vlivům manipulativního chování</p> <p>seznámí se s nejrozšířenějšími druhy sekt a rozpozná jejich nebezpečnost jak pro jedince, tak pro celou společnost</p>	<p>působení sekt</p>	
<p><i>projevuje odpovědné chování v situacích ohrožení zdraví, osobního bezpečí, při mimořádných událostech; v případě potřeby poskytne adekvátní pomoc</i></p> <p><i>uvědomuje si odpovědné chování v rizikových situacích silniční a železniční dopravy</i></p> <p><i>uplatňuje aktivní předcházení situacím ohrožující zdraví a osobní bezpečí</i></p> <p><i>poskytne první pomoc</i></p> <p><i>volí vhodné způsoby jednání, které směřují k adekvátní ochraně</i></p> <p><i>uplatňuje odpovědné chování v rizikových</i></p>	<p>posoudí závažnost situací ohrožujících zdraví, vzhledem ke svým možnostem a schopnostem ví, jak se chovat a popřípadě poskytnout pomoc</p> <p>rozpozná a identifikuje riziková prostředí pro specifické skupiny lidí</p> <p>vyhodnocuje konkrétní rizikové situace v silniční a železniční dopravě vyvozuje bezpečné chování</p> <p>diskutuje o příčinách dopravních nehod a o jejich předcházení, argumentuje pro správná řešení situací</p> <p>aktivně se zapojuje do akcí školy, obce podporujících snižování rizik a nehodovosti a podporující bezpečné chování v dopravě</p> <p>poskytne první pomoc při život ohrožujících stavech</p> <p>uvede příklady působení sekt</p> <p>osvojí si dovednosti a způsoby chování či rozhodování, která vedou k zachování či posílení zdraví</p> <p>vyhodnocuje konkrétní rizikové situace v silniční a železniční</p>	<p>riziková prostředí</p> <p>praktické řešení situací na maketách křižovatek, testy pro cyklisty</p> <p>konkrétní poskytnutí první pomoci na maketách, testy zdravotovědy</p> <p>nebezpečí manipulativního jednání a ochrana před manipulátorem</p> <p>testy pro cyklisty</p>	

<p><i>situacích silniční a železniční dopravy</i></p> <p><i>aktivně předchází situacím ohrožující zdraví a osobní bezpečí</i></p> <p><i>zvládá poskytnutí první pomoci</i></p>	<p>dopravě a vyvozuje bezpečné chování</p> <p>diskutuje o příčinách dopravních nehod a o jejich předcházení, argumentuje pro správné řešení situace</p> <p>aktivně se zapojuje do akcí školy, obce podporujících snižování rizik a nehodovosti a podporující bezpečné chování v dopravě</p> <p>poskytne první pomoc při život ohrožujících stavech</p>	<p>praktické ukázky ošetření, testy zdravotní</p>	
--	--	---	--